

KPI PROJECT BASED LEARNING

วิถีผู้นำ...ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

... สถาบันพระปกเกล้ามุ่งพัฒนาผู้นำ
ให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม
เราจึงพยายามดึงศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน
เพื่อส่งต่อสู่สังคมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ...

โครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ “วัด น้ำใจ จากหัวใจ สู่ หัวเวียง”

นักศึกษาจากกลุ่มทวง
หลักสูตรประกาศนียบัตร
ผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 13
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

07
2567

โครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ เรื่อง “วัด น้ำใจ จากหัวใจ สู่ หัวเวียง”

คณะผู้จัดทำโครงการ

นักศึกษาจากกลุ่มกวาง

หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย รุ่นที่ 13
 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ณัฐพงศ์ รอดมี

สถาบันพระปกเกล้า จัดการศึกษาอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย (ปนป.13) และให้มีการจัดทำโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ โดยได้กำหนดหัวข้อในการจัดทำโครงการกลุ่มในธีม (theme) “พลเมืองเปลี่ยนเมือง (Civic Lab)” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองภาคพลเมืองและประชาธิปไตย ดังนั้น นักศึกษากลุ่มกวางหลักสูตร ปนป. 13 จึงได้จัดทำโครงการ เรื่อง “วัด น้ำใจ จากหัวใจ สู่ หัวเวียง”

ที่มา

สถาบันพระปกเกล้าได้คัดเลือก 3 พื้นที่ เพื่อให้ให้นักศึกษาในหลักสูตรทั้ง 10 กลุ่ม ได้มีโอกาสเข้ารับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ กลุ่มกวางได้ตระหนักในสภาพปัญหาเบื้องต้นของชาวบ้านพื้นที่เทศบาลตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบกับได้มีการสำรวจความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ พบว่า มีความต้องการในเรื่องการเพิ่มโอกาสในการทำกิน การสร้างโอกาสเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อให้เข้ามาแวะเที่ยวที่ตำบลหัวเวียง และสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ โดยกลุ่มกวางได้เล็งเห็นศักยภาพของชาวบ้าน รวมไปถึงวัฒนธรรมที่เป็น “จุดขาย” ของพื้นที่หัวเวียง ซึ่งได้แก่ เครื่องจักสาน ความสามารถทางช่างไม้ และการทำเมรุลอยที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เนื่องจากตำบลหัวเวียงเกิดน้ำท่วมบ่อย และในแต่ละปีน้ำท่วมจะกินเวลาประมาณ 3-4 เดือนต่อปี

จากสภาพปัญหา ความต้องการ และจุดขายดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นโจทย์สำคัญ จึงนำมาสู่การปรึกษาร่วมกับ

ชาวบ้านและนายกเทศมนตรีตำบลหัวเวียง จนเกิดเป็นแนวคิดการพัฒนาจุดขายจุดแรก และเสริมสร้างการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบของการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามบริบทของชุมชน และจุดเด่นของพื้นที่ซึ่งเป็นโค้งทางแยกของแม่น้ำน้อย โดยการโดยสารทางเรือสามารถทำเป็นทริปปั้วพระ 7 วัด อีกทั้ง ยังสามารถทำให้เกิดเป็นตลาดนัดบกและตลาดน้ำได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นมาและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในตำบลหัวเวียง

ผลของการดำเนินงานภายใต้โครงการของกลุ่มกวางครั้งนี้ มีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในชุมชนหัวเวียง ซึ่งเดิมในอดีตเคยมีตลาดทางน้ำ และเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยมากมาย แต่เนื่องจากบริบทวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เปลี่ยนไป สังคมเมืองที่ขยายตัว ทำให้ตลาดค่อย ๆ จางหายไป อีกทั้งหัวเวียงยังมีสิ่งที่ทำให้ผู้คนคิดถึงทุนทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์ของหัวเวียงอีกมากมาย อาทิ ตะกร้าสาน การล่องเรือริมน้ำ ผัดไทหัวเวียง และกระยาสารท ซึ่งล้วนแต่เป็นจุดเด่นจากบ้านหัวเวียงทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ผ่าน Co-creation process โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม (Public Participation) ในการออกแบบแผนการพัฒนาชุมชนอำเภอหัวเวียงอย่างยั่งยืน
2. เพื่อพัฒนาให้เกิดแหล่งเศรษฐกิจชุมชนผ่านการพัฒนาเชิงพื้นที่ (area-based development) โดยการพลิกฟื้นพื้นที่สาธารณะบริเวณวัดหัวเวียงเพื่ออนุรักษ์วิถีชุมชน และต่อยอดทางวัฒนธรรมสู่ย่านเศรษฐกิจใหม่ของอยุธยา
3. เพื่อส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนผ่านการทำแบรนด์ชุมชน (Community Branding) โดยมีวัตถุประสงค์จากการเป็นเพียงสถานที่ตั้งธรรมดาให้เป็นจุดหมายปลายทาง (Destination) ที่คนต้องการไปท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือพักค้างคืนในอนาคต

วิธีการศึกษาและดำเนินการของโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ

1 ขั้นตอนที่ 1 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้น

กลุ่มกวางไต่ออกสำรวจภาคสนาม (Field Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาตลาดของชุมชนหัวเวียง โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้จัดการตลาดนัด (ซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนหัวเวียง) และประชาชนในพื้นที่ชุมชนหัวเวียง และบ้านกระทุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาและมีแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นโดยสำรวจภาคสนาม โดยสรุปได้ว่าตำบลหัวเวียงมีต้นทุน ดังนี้

1. **ต้นทุนทางพื้นที่** แสดงให้เห็นจุดเดินทาง ทางน้ำ ทางรถ และยังมีพื้นที่ในการทำตลาดให้เลือกทั้ง วัดบันไดช้าง และวัดหัวเวียง
2. **ต้นทุนทางวัฒนธรรม** โดยบ้านหัวเวียงมีช่างไม้โบราณที่มีฝีมือจำนวนมากในชุมชน ซึ่งหัวเวียงเป็นพื้นที่เชี่ยวชาญด้านงานไม้ Knock Down เช่น เมรุลอย
3. **ในอดีตหัวเวียงเคยมีตลาด** “รั้วหัวเวียง” แต่ไม่สามารถไปต่อได้ ทำให้กลุ่มกวางไต่รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ค้าเดิมที่เคยมีอยู่แล้ว

2 ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนาารูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง

นำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาประชุมปฏิบัติการ (Workshop) กับคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ชาวบ้านรวมจำนวน 52 คน และนายกเทศมนตรีตำบลหัวเวียง และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อออกแบบ และพัฒนารูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียงให้ตรงกับความต้องการของชุมชน โดยในขั้นตอนนี้มีเครื่องมือสำคัญที่ใช้ คือ แบบบันทึกการประชุม การเก็บรวบรวมข้อมูลระดมความคิดเห็นในทีมเพื่อร่วมกันออกแบบรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ยังคงเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นสำคัญ

3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง

มีการตรวจสอบผังตลาดของชุมชนหัวเวียง โดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชนหัวเวียงและบ้านกระทุ่ม ด้านวางรูปแบบการตลาด ด้านการปกครองท้องถิ่น รวมจำนวน 52 คน ที่ได้ร่วมกันพิจารณาถึงความเหมาะสม ประโยชน์ ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบตลาดชุมชนหัวเวียง และความเป็นไปได้ทางการดำเนินการของตลาดชุมชนหัวเวียง

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ความต้องการของตลาดชุมชนหัวเวียง โดยให้แสดงความคิดเห็น ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านประสิทธิภาพการใช้งานของร่าง รูปแบบตลาด รวมไปถึงการทดลองปฏิบัติ (workshop) เพื่อ

ให้ความรู้แก่ชาวบ้านตำบลหัวเวียงและตำบลบ้านกระทุ่ม พร้อมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ โดยเริ่มจากการให้ความรู้ชาวบ้านกับสิ่งที่ต้องมี สำหรับตลาด อาทิ อุปกรณ์ จุดนำสายตาหลัก และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

4 ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง

การนำเสนอรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง โดยการทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) แบบ Flow station ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดหัวเวียง นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้จัดการตลาดนัด ประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียน (ซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่) และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกข้อเสนอแนะต่อร่างรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง

ทั้งนี้ เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว กลุ่มกวางได้จัดประชุมประชาพิจารณ์ โดยนำเสนอร่างรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียงต่อที่ประชุมและได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้วิพากษ์ วิจารณ์ข้อเสนอแนะ และได้มีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปข้อเสนอแนะต่อร่างรูปแบบตลาดของชุมชนหัวเวียง พร้อมดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ กระทั่งได้รูปแบบและผังตลาดฉบับสมบูรณ์

จากโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ สู่ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ตำบลหัวเวียง

1. การท่องเที่ยวในช่วงงานเทศกาลแห่เทียนพรรษาของหัวเวียง กลายเป็นจุดหมายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่
2. เกิดการทำผลิตภัณฑ์นาร่องในการริเริ่มการทำตลาดและได้ตลาดที่มีมาตรฐาน ประชาชนมีรายได้จากการขายสินค้า ทำให้เศรษฐกิจชุมชนหมุนเวียนและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดีขึ้น
3. จากการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษาจากกลุ่มกวาง และหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้ภาครัฐเกิดความตระหนักและมีส่วนในการทำงานร่วมกับประชาชนในการส่งเสริมตลาดเพื่อการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
4. หลังจากทีกลุ่มกวางได้ทำให้อำนาจโครงการในพื้นที่หัวเวียง ภายหลังเกิดประชาคมหัวเวียงและทีมงานในการขับเคลื่อนตลาด อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของตลาดและคุณภาพชีวิตของชุมชนหัวเวียง และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1. โครงการนี้ควรนำเสนอให้ภาครัฐจัดทำเป็นนโยบาย การพัฒนาท้องถิ่น และจัดทำเป็นแนวทางการปฏิบัติ เป็นรูปธรรม
2. โครงการนี้ควรได้รับการสนับสนุนการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เน้นการมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ
3. โครงการนี้ควรเน้นส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนให้การทำงานให้ข้อมูล เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เน้นการสื่อสารหลากหลาย ช่องทาง มีการกำหนดราคาร่วมกันการส่งเสริมการขาย และการดำเนินการให้กับประชาชนได้รับทราบ
4. กลุ่มกวางได้ส่งมอบตัวอย่างร้านค้า (KIOSK) ให้แก่ ตลาดหัวเวียง ดังนั้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนรายได้ เกิดการจ้างงาน และเพิ่มฝีมือแรงงานชาวบ้านชุมชน หัวเวียง ควรจัดทำ KIOSK ด้วยตนเอง
5. คณะกรรมการ และคนทำงาน ของผู้จัดการตลาด ควรมีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

**ข้อเสนอ
เพื่อการพัฒนา
ที่ยั่งยืน**